

Pedagogika specjalna - opis przedmiotu

Informacje ogólne	
Nazwa przedmiotu	Pedagogika specjalna
Kod przedmiotu	05.6-WP-PEDD-PSE
Wydział	Wydział Nauk Społecznych
Kierunek	Pedagogika
Profil	ogólnoakademicki
Rodzaj studiów	drugiego stopnia z tyt. magistra
Semestr rozpoczęcia	semestr zimowy 2020/2021

Informacje o przedmiocie	
Semestr	1
Liczba punktów ECTS do zdobycia	2
Typ przedmiotu	obowiązkowy
Język nauczania	polski
Sylabus opracował	- dr hab. Małgorzata Czerwińska, prof. UZ - dr hab. Jarosław Bąbka, prof. UZ

Formy zajęć					
Forma zajęć	Liczba godzin w semestrze (stacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (stacjonarne)	Liczba godzin w semestrze (niestacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (niestacjonarne)	Forma zaliczenia
Wykład	15	1	9	0,6	Zaliczenie na ocenę
Ćwiczenia	15	1	9	0,6	Zaliczenie na ocenę

Cel przedmiotu

Cel przedmiotu:

1. Zapoznanie studentów z wieloaspektową problematyką niepełnosprawności człowieka /zwłaszcza dzieci i młodzieży/, specyfiką psychospołecznego funkcjonowania osób z różnymi niepełnosprawnościami, zwłaszcza w wymiarze komunikacyjnym, specyfiką oddziaływań rehabilitacyjnych, edukacyjnych, opiekuńczych, wychowawczych, ocjalizacyjnych – w kontekście praw osób/dzieci z niepełnosprawnością, norm, procedur i dobrych praktyk stosowanych w działalności pedagogicznej wobec osób/dzieci z niepełnosprawnością, edukacji włączającej i zasad inkluzji.
2. Kształtowanie umiejętności wspomagania /edukacji, terapii/ dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami – w kontekście umiejętności rozwijania kreatywności i umiejętności samodzielnego, krytycznego myślenia uczniów z niepełnosprawnościami.
 1. Uwrażliwianie studentów na różnorodne potrzeby osób/dzieci z niepełnosprawnościami i gotowość do ich zaspokajania – w kontekście pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Wymagania wstępne

Wymagania wstępne:

1. Wstępna orientacja w pedagogicznej i psychologicznej problematyce człowieka/dziecka.
2. Umiejętność interdyscyplinarnego rozumienia problematyki człowieka/dziecka.
3. Wrażliwość na życiowe problemy człowieka/dziecka empatia i otwartość.

Zakres tematyczny

Wykłady:

1. Pedagogika specjalna jako nauka o człowieku z niepełnosprawnością: geneza i ewolucja dyscypliny, interdyscyplinarność /powiązanie z naukami pedagogicznymi, medycznymi, biologicznymi, społecznymi, psychologią/, subdyscypliny, pojęcia: uszkodzenie, niepełnosprawność, upośledzenie i ich zależność/, modele niepełnosprawności.
2. Rehabilitacja i jej rodzaje, edukacja specjalna, ogólnodostępna, integracyjna/inkluzyjna, opieka, terapia, wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością.
3. Psychospołeczny proces przystosowania do niepełnosprawności, jego uwarunkowania i przebieg.
4. Psychospołeczny proces przystosowania rodziny do niepełnosprawności dziecka – jego przebieg i uwarunkowania.
5. Specjalne potrzeby edukacyjne i edukacja inkluzyjna – istota, uregulowania prawne, realizacja.

Ćwiczenia:

1. Niepełnosprawność intelektualna: pojęcie, klasyfikacja, specyfika psychospołecznego funkcjonowania osób/dzieci z niepełnosprawnością intelektualną poszczególnych stopni, system edukacji, system wsparcia dziecka z niepełnosprawnością intelektualną i jego rodziny.
2. Zespół Downa i mózgowe porażenie dziecięce jako niepełnosprawności sprzężone: etiologia, symptomatyka, terapia.
3. Inteligencja niższa niż przeciętna. Dzieci z mikrozaburzeniami mózgu. Parcialne deficyty w rozwoju. Dzieci z trudnościami w uczeniu się.
4. Spektrum zaburzeń autystycznych: etiologia, symptomatyka, klasyfikacja, terapia.
5. Dziecko przewlekłe chore: istota choroby przewlekłej, problemy wychowawcze i edukacyjne. Uczeń przewlekłe chory w szkole ogólnodostępnej. Dziecko przewlekłe chore w rodzinie, grupie rówieśniczej i szpitalu. Postępowanie opiekuńczo-wychowawcze w wybranych jednostkach chorobowych.
6. Dziecko z dysfunkcją narządu ruchu w środowisku rodzinnym, rówieśniczym i w szkole: manipulacyjne i lokomocyjne funkcje narządu ruchu a stymulacja procesów orientacyjno-poznawczych, etiologia, symptomatyka, klasyfikacja uszkodzeń narządu ruchu, wyznaczniki procesu rewalidacji psychicznej i społecznej - zadania rodziny i szkoły, organizacja procesu kształcenia dzieci z dysfunkcją narządu ruchu; Postępowanie opiekuńczo-wychowawcze w wybranych jednostkach chorobowych.
7. Dziecko z niepełnosprawnością słuchu w szkole: istota niepełnosprawności słuchu, rehabilitacja, edukacja, komunikacja.
8. Dziecko z niepełnosprawnością wzroku w szkole: istota niepełnosprawności wzroku, wyznaczniki rehabilitacji /nauka pisma punkтового L. Braille'a, nauka orientacji przestrzennej, nauka czynności samoobsługowych/, możliwości kształcenia.

Metody kształcenia

Wykłady

wykład konwencjonalny, wykład konwersatoryjny.

Ćwiczenia

praca z książką, praca w grupach, klasyczna metoda problemowa, Pokaz, dyskusja, metody aktywizujące, projekt.

Efekty uczenia się i metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się

Opis efektu	Symbole efektów	Metody weryfikacji	Forma zajęć
D.1/E.1.W1. miejsce danego przedmiotu lub rodzaju zajęć w ramowych planach nauczania na poszczególnych etapach edukacyjnych;	K_W10	kolokwium, egzamin	- Wykład - Ćwiczenia
D.1/E.1.W3. integrację wewnątrz- i międzyprzedmiotową; zagadnienia związane z programem nauczania – tworzenie i modyfikację, analizę, ocenę, dobór i zatwierdzanie oraz zasady projektowania procesu kształcenia oraz rozkładu materiału; met. wer.: kolokwium, projekt; forma zajęć: ćw	K_W10	- kolokwium - projekt	- Wykład - Ćwiczenia
D.1/E.1.W12. diagnozę wstępną grupy uczniowskiej i każdego ucznia w kontekście nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć oraz sposoby wspomagania rozwoju poznawczego uczniów; potrzebę kształtowania pojęć, postaw, umiejętności praktycznych, w tym rozwiązywania problemów, i wykorzystywania wiedzy; metody i techniki skutecznego uczenia się; metody strukturyzacji wiedzy oraz konieczność powtarzania i utrwalania wiedzy i umiejętności;	K_W11	- kolokwium - projekt	- Wykład - Ćwiczenia
D.1/E.1.W14. warsztat pracy nauczyciela; właściwe wykorzystanie czasu lekcji przez ucznia i nauczyciela; zagadnienia związane ze sprawdzaniem i ocenianiem jakości kształcenia oraz jej ewaluacją, a także z koniecznością analizy i oceny własnej pracy dydaktyczno-wychowawczej;	K_W11	- kolokwium - projekt	- Wykład - Ćwiczenia
D.1/E.1.U1. identyfikować typowe zadania szkolne z celami kształcenia, w szczególności z wymaganiami ogólnymi podstawy programowej, oraz z kompetencjami kluczowymi	K_U13	- kolokwium - projekt	- Wykład - Ćwiczenia
D.1/E.1.U3. identyfikować powiązania treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć z innymi treściami nauczania;	K_U13	- kolokwium - projekt	- Wykład - Ćwiczenia
D.1./E.1.U7. dobierać metody pracy klasy oraz środki dydaktyczne, w tym z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnej, aktywizujące uczniów i uwzględniające ich różnicowane potrzeby edukacyjne	K_U13	- kolokwium - projekt	Ćwiczenia
D.1/E.1.U6. podejmować skuteczną współpracę w procesie dydaktycznym z rodzicami lub opiekunami uczniów, pracownikami szkoły i środowiskiem pozaszkolnym	K_U13	projekt	Ćwiczenia

Warunki zaliczenia

Wykłady

Ocena z egzaminu z treści wykładów. Kryteria ocen: niedostateczny (0-50%); dostateczny

(61-70%), dostateczny plus (61-70%); dobry (71-80%); dobry plus (81-90%); bardzo

dobry (91-100%).

Ćwiczenia

średnia ocen z: 1) Opracowania projektu zajęć oraz jego realizacja. Kryteria oceny

projektu od 2 do 5 za: a) poprawność metodyczną projektu, b) komunikatywność przekazu

zadań, c) atrakcyjność zajęć, d) środki edukacyjne; 2) Kolokwium z treści ćwiczeń.

Kryteria ocen: niedostateczny (0-50%); dostateczny (51-60%), dostateczny plus (61-70%);

dobry (71-80%); dobry plus (81-90%); bardzo dobry (91-100%).

Ocena z przedmiotu

Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest zaliczenie wykładów /pozytywna ocena z egzaminu/ i ćwiczeń. Oceną końcową

jest średnia arytmetyczna ocen z egzaminu z treści wykładów i ćwiczeń.

Literatura podstawowa

1. Dykcik W., red., *Pedagogika specjalna*, Poznań 2007.
2. Chrzanowska I., *Pedagogika specjalna. Od tradycji do współczesności*, Kraków 2015
3. Obuchowska I., red., *Dziecko niepełnosprawne w rodzinie*, Warszawa 1990.
4. Kirenko J., *Oblicza niepełnosprawności*, Lublin 2006.
5. Maciarz A., *Uczniowie niepełnosprawni w szkole powszechnej*, Warszawa 1992.
6. Wyczęsany J., *Pedagogika upośledzonych umysłowo: wybrane zagadnienia*, Kraków 2009.

Literatura uzupełniająca

1. Borkowska M., Derulska I., Eysymont-Barańska H., red., *Dziecko z niepełnosprawnością ruchową: jak wspomagać rozwój psychoruchowy*, Warszawa 2012.
2. Dykcik W., *Pedagogika specjalna wobec aktualnych sytuacji i problemów osób niepełnosprawnych*, Poznań 2005.
3. Dykcik W., *Tendencje rozwoju pedagogiki specjalnej: osiągnięcia naukowe i praktyka (z perspektywy 50-lecia pracy pedagogicznej z osobami z niepełnosprawnością)*, Poznań 2010.
4. Gorajewska D., red., *Rodzina: normalność w niepełnosprawności*, Warszawa 2007.
5. Korzon A., *Kształcenie zintegrowane uczniów niesłyszących w teorii i praktyce edukacyjnej*, Kraków 2010.
6. Kowalik S., *Psychologia rehabilitacji*, Warszawa 2007.
7. Kuczyńska-Kwapisz J., Kwapisz J., *Rehabilitacja osób niewidomych i słabo widzących*, Warszawa 1996.
8. Lipińska-Lokś J., *Zmiany stosunków między dziećmi pełnosprawnymi i dziećmi i dziećmi z niepełnosprawnością w klasach integracyjnych*, Zielona Góra 2011.
9. Maciarz A., *Pedagogika lecznicza i jej przemiany: wybrane problemy*, Warszawa 2001.
10. Nowicka A., *Psychospołeczna integracja dzieci przewlekle chorych w szkole podstawowej*, Kraków 2001.
11. Zamkowska A., *Wsparcie edukacyjne uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim w różnych formach kształcenia na I etapie edukacji*, Radom 2009.

Uwagi

Zmodyfikowane przez dr Anita Famuła-Jurczak, prof. UZ (ostatnia modyfikacja: 17-04-2020 10:29)

Wygenerowano automatycznie z systemu SyllabUZ